

En af Børnene, Svigerbørnene eller Stedbørnene kunne købe Stedet, og Godseieren vil da bagefter kunne affjøre ham det frit for Fæstetvang. Nu gaar det her som ved andre Leiligheder, at det ikke er vor Mening Andet end, at, naar Fæstegodset skal forandres til Selveiendom, det da skal vedblive at være i Bondestandens Brug. En saadan Overgang af Fæste til Selveiendom, at Godseieren bagefter skulde kunne købe Gaarden igjen og skaffe Gaardens Brugsret bort fra Bondestanden, kunne vi ikke gaa ind paa, netop fordi der derved ikke opnaas den Betingelse, vi gaa ud fra, at Fæstegodset ved dets Overgang til Selveiendom skal forblive i Bondestandens Besiddelse. Det hedder derefter, at, naar Gaarden sælges ved Auktion, skal Fæstetvungen bortfalde ved Auktionsffjødet. Thinglæsning, forsaavidt Noget af Fæsterens Arvinger kjober, „men“, siges der saa, „bliver Eieren selv eller en Fremmed Høistbydende ved Auktionen, bortfalder Fæstetvungen først 20 Aar efter Auktionen, medmindre Eieren forinden afløser den ved at indbetale Fjerdedelen af Auktionssummen i Statskassen“. Herefter har Godseieren det altsaa i sin Magt ved Auktion at kjober Gaarden fri for Fæstetvang ved at indbetale Fjerdedelen af Auktionssummen i Statskassen. Han vil naturligvis i dette Tilfælde kunne byde langt ud over, hvad en Anden kunde være tjent med at give; thi det vilde kun være en Fjerdedel af det høieste Bud, han gjorde, der kunde genere; naar han hød 4,000 Rd. mere end nogen Anden, saa vilde dette ikke sige Andet end, at han hød 1,000 Rd. mere, thi kun Fjerdedelen skulde jo indbetales i Statskassen; naar hans Bud kun skulde beregnes med Fjerdedelen, medens alle Andres Bud skulde regnes til det fulde Beløb, vil Enhver kunne se, at han meget let vilde kunne blive Eier af Gaarden. Men ogsaa her vil det kunne ske, at en af den sidste Fæsters Børn eller Svigerbørn kjober. Godseieren kunde jo meget godt aftale Sagen med en af dem, og sige: Du skal kjober, saa kjober jeg siden af Dig, imod at jeg da giver Dig en Ottendedel af Kjøbesummen. Derved vilde han da spare en Ottendedel, idet han jo ellers senere skulde indbetale Fjerdedelen i Statskassen.

Dg naar man nu hermed vil sammenligne, hvad der fandtes i mit Lovforslag ifjor, skal jeg gjøre opmærksom paa en meget betydelig Forandring, nemlig den, at i Forslaget ifjor var der sat en eneste bestemt Mand, med hvem Godseieren havde at forhandle, medens det her er overladt, hvor en Fæster efterlader sig Børn, Svigerbørn eller Stedbørn, til Godseieren at forhandle med, hvem han vil af disse, og det vil da meget let i mange Tilfælde blive saaledes, at en af dem ikke vil have den fjerneste Udsigt til at faa Gaarden uden ved paa denne Maade at indlade sig med Godseieren. Hvor det derimod kun er en eneste bestemt Mand, med hvem Godseieren skal kunne forhandle, vil man med langt større Tryghed kunne stole paa, at ei saadant Arrangement ikke vil blive truffet, end naar det, hvor der er flere, at komme overens med, skal bero paa Godseieren, med hvem af disse han vil komme overens. Jeg ser altsaa her en meget stor Fare for, at en stor Del af disse Gaarde vil gaa over fra Bondestandens Brug til Godseierens eller Andres Brug, men dette er ikke den Afløsning, som vi ønske. — Om Forslaget under Nr. 25, som Indenrigsministeren kunde tage, gjælder det Samme, som jeg nylig har sagt. „Eiendommen sælges da ved Auktionen som en Eiendom, der er fri for Fæstetvang“, hedder det i dette Forslag. Derfor altsaa en af Fæsterens Efterladte kjober, saa har Forordningen ikke Noget at indbetale i Statskassen. „Men,“ hedder det derefter, „Forordningen skal da inden Auktionsffjødet indbetale en Fjerdedel af Auktionssummen i Statskassen, saafremt Forordningen selv eller en Fremmed bliver Høistbydende ved Auktionen.“ Netop om dette Forslag gjælder det Samme, som jeg nylig sagde, at nemlig en af den sidste Fæsters Arvinger først kan kjober, at da Godseieren siden kjober af ham, og at Godseieren saaledes vil kunne spare den Fjerdedel, der skal indbetales i Statskassen, at han altsaa ved senere at udkjøbere Fæsteren vil faa Stedet saa meget billigere, end han ellers vilde have faaet dette, men dette er efter min Mening en Udsigt, som man ikke bør give Forordningen. Naar jeg nu taler om §§ 9 og 10, saa er der jo kommet mange Bemærkninger